

Træer vandaliseres - og nyt liv opstår

NATUR: Et mange-årigt projekt med at dræbe og øve hærværk mod enkelte store træer i Bidstrupskovene skal skabe nye, forbedrede vilkår for en lang række insekter og dyr. Og skovens folk er gået i gang med den store opgave.

Af Agnete Vistar

BIDSTRUPSKOVENE: Det kan virke helt uhyrligt, hvad der bliver gjort ved store smukke bøgetræer i Bidstrupskovene disse dage.

Store sunde træer skades og vandaliseres med motorsave, brændes delvist af, slås helt eller halvt ihjel eller rives omkuld.

Og det sker for godt 500 træer i Bidstrupskovene, hvor forbigående står og måber lidt over alt det hærværk. Men der er mening med galskaben. De store bøgetræer »veteraniseres«. De manipuleres til at blive gamle før tid.

Den kommercielle motorsav er stoppet i 32 af de danske statskove, og i skovene

Skovløber Henrik Danshøjgaard ved et træ, som netop er væltet omkuld med hele rodskagen.

veteraniseres nu 3500 træer.

- Udgangspunktet er, at 600 hektar ud af 1000 i Bidstrupskovene her bliver til urørt skov. Det er den gamle udpegning - vi ved ikke, om det bliver mere end 600 hektar. Vi fremmer processen fra produktionsskoven med de knastfrie bøgetræer til en urørt skov med mange ældre: træer der er ved at dø, træer der står og hoster lidt, og nogle der er mere friske, forklarer Hans Jessen, skovfoged i Bidstrupskove-

ne.

Ideen bag veteraniseringen af udvalgte træer er at skabe levesteder for dyr og svampe. Hensigten er således mere biodiversitet i en villere skov. Det sker i kraft af et paradoks: træer skades for at naturen kan leve på sigt.

Det er faktisk kommercielt værdifulde træer, der nu ødelægges til fordel for mere natur.

Skyder genvej

- Bøgebevoksningen er meget ensartet og produktionsmæssigt en succes. Men det er ikke længere formålet. Vi skyder genvej, for hvis vi bare lod træerne stå, ville det tage måske 100 år, før der skete noget. De døende træer er meget mere levende end de levende - prøv at se det her træ. Lige nu er svampe ved at nedbryde det, fortæller Hans Jessen og peger på et over 200 år gammelt bøgetræ, som ikke er fældet.

Han forklarer, at rigtigt mange arter har specialiseret sig i at leve i gamle, rådende træer. Insekter, der lever på svampe i træet, og endda svampe, der lever af insekter. Der er rigtigt mange organismer i gang. Og spætter, spætmejsler og træløbere fryder sig ved at tage insekterne under den gamle bark.

Råddenskab vigtigt

Hans Jessen peger på en stor, gammel bøg med en kæmpe fure. Den er måske opstået ved, at et andet træ faldt ind i det første for en del år siden. Furen er dyb og der er råddent inde i den. Træet kæmper med at overleve og bygger sig op om furen.

- Det rådne træ inde i furen

Se flere billeder

Skovfoged Hans Jessen viser, hvordan to væltede træer i løbet af nogle år skaber grobund for masser af liv - fra biller og larver til svampe i det råd, der opstår.

er et supergodt kammer for ting, der gerne vil leve i fred, som insekter og biller. Og furer længere oppe i træerne kan blive skjulesteder for flagermus, forklarer han.

Naturens gang

- Naturens gang er, at det nye overtager. Og når de gamle træer dør, bliver der plads. Den bliver der kamp om, så det gælder om at være ude i god tid. Ja det er en langsom, men evig kamp herude, tilføjer Hans Jessen.

Underskoven består af små bøgetræer på under en meter. En hassel og en røn har plads til at vokse, men hvis de spæde bøge får lys,

vokser de op og slår haslen og rønnen ihjel.

Her i Bidstrupskovene bliver en del af de 500 udpegede træer trukket ned med et stort spil, der er fastgjort til en kæmpe traktor. Mens Dagbladet var til stede, blev et højt træ ved et mosedrag trukket ned via et kabel, der var fastgjort oppe i den øverste del af træet. Det væltede med et enormt stort, dumpt brag, mens det knækkede og splintrede tæt ved roden.

Nye livsmuligheder

Et andet træ lige ved siden af, der fik samme medicin, væltede med hele rodskagen. Palle Andersen holdt øje med kablet ved trakto-

ren, mens skovløber Henrik Danshøjgaard fik frigjort de væltede stammer fra kablet.

- De træer, der nu ligger her, er ikke døde. Nogle af grenene vil springe ud, men hen ad vejen vil træet dø. Det giver mange livsmuligheder for organismerne her, forklarer Hans Jessen.

Et helt andet greb foretages af Hvalsø-firmaet Krat & Ko. Det ser ret drabeligt ud, når Marie Gravesen står og brænder den ene side af på et stort træ, ved roden. Det sker på meget kontrolleret vis - skoven bryder ikke pludselig i brand.

- Varmen er så kraftig, at vækstlaget dør inde i træet. På et tidspunkt vil barken

Marie Gravesen fra Hvalsø-firmaet Krat & Ko viser, hvordan denne skamfering af et bøgetræ er lavet - her bliver på sigt grobund for masser af insekter, som spætter og spætmejsler kan leve af.

En grøn genstart

NATUR: Naturstyrelsen veteraniserer 3500 træer disse dage i statsskovene - heraf 500 i Bidstrupskovene.

BIDSTRUP: Der kan komme op mod 75.000 hektar urørt skov i Danmark i alt. Det er en del af en aftale mellem S, SF, R, EL og Alternativet om en Natur- og Biodiversitetspakke, som er blevet indgået i forbindelse med Finansloven for 2021.

Præcis hvordan midlerne skal udmøntes, vil dog først blive aftalt i 2021.

Aftalen sikrer 888 millioner kroner i 2021-2024 til at forbedre biodiversiteten i Danmark. Aftalen er et historisk løft til naturen, der blandt andet vil betyde udpegning af 15 naturnationalparker. Samlet set slippes naturen fri på et areal, som er omkring dobbelt så stort som Langeland.

Hensigten er at skabe en grøn genstart, som finansminister Nicolai Wammen (S) har sagt det. En strategi for forvaltning af truede arter vil blive sat i værk.

Tidligere på året besluttede regeringen og støttepartierne at stoppe den kommercielle skovdrift i 32 statsskove. Naturstyrelsen »veteraniserer« i denne tid mindst 3.500 udvalgte træer heraf 500 i Avnstrup Skov i Bidstrupskovene. Træerne skades ved at fjerne bark, »ringe« dem, brænde pletter af på dem eller trække dem omkuld. Nogle steder får træerne sprængt toppen af med dynamit (dog ikke i Bidstrupskovene).

Når man veteraniserer et træ, efterligner man de naturlige hændelser, et træ bliver udsat for i løbet af et langt liv i form af lynnedslag, sygdom, vind og vejr.

Et gammelt træ med råd i stammen danner liv for masser af organismer.

Et skadet træ vil hurtigere udvikle områder med rådent og levende materiale, der gør det til et optimalt levested for en lang række biller og svampe, og hvor spætter kan søge føde og hakke redehuller.

Hvorvidt der skal hegnes en stor del af Bidstrupskovene ind, hvor vilde heste og kreaturer skal gå, vides endnu ikke. De første planer omfattede en meget omfattende del af skovene, hvilket skabte store protester blandt de mange mennesker, der benytter sig af skovene i fritiden, samt børnehaver.

Men de afgørelser vil først falde senere.

vistar

» Naturens gang er, at det nye overtager. Og når de gamle træer dør, bliver der plads. Den bliver der kamp om, så det gælder om at være ude i god tid. Ja det er en langsom, men evig kamp herude.

Hans Jessen, skovfoged i Bidstrupskovene

Marie Gravesen fra Hvalsø-firmaet Krat & Ko i færd med at brænde en del af barken på et stort bøgetræ af. Herved skabes der gode betingelser på sigt for en lang række organismer i træet. Foto: Agnete Vistar

falde af. Horder af organismer bosætter sig under barken og inde i træet - og svampe synes, effekten af sådan en brand er kræsl! fortæller skovfogeden.

Sammen med Krat & Ko har Hans Jessen udpeget et område i en ensartet bevoksning, hvor Marie Gravesen og Anton Johnsen har væltet et par træer og skamferet flere andre - enten med motorsav eller ved at »ringe« træerne.

- Marie og jeg vurderer, hvilke træer der egner sig. Jeg ved godt, det ser drabeligt ud. Men man kan også vende det om: Noget dør, og vi genvitaliserer, siger Anton Johnsen.

Et træ trækkes omkuld, så det kan blive vært for småkravl og svampe.

Små larver og andre insekter trives her under barken på et træ, der tidligere er blevet brændt.

Skovfoged Hans Jessen ved et træ, som der er øvet bevidst hærværk imod, til glæde for de organismer, der vil trives her under barken.